

تأثیر دو روش آموزشی گروهی و فردی بر عملکرد تنظیم خانواده زنان

چکیده

زمینه و هدف: انتخاب یک شیوه آموزشی مناسب در تشویق و ترغیب مردم برای بالابردن کیفیت زندگی، ایجاد و حفظ رفتارهای بهداشتی از جمله تنظیم خانواده حائز اهمیت فراوانی است. این مطالعه به منظور مقایسه اثر دو شیوه آموزشی فردی و گروهی بر عملکرد تنظیم خانواده زنان صورت گرفت.

روش بررسی: این مطالعه نیمه تجربی در سال ۱۳۸۳ بر روی ۲۱۸ نفر از زنان سنین باروری مراجعه کننده به مراکز بهداشتی - درمانی ۱۰ و ۱۱ گرگان انجام گرفت. نمونه گیری به شیوه آسان و زنان مورد مطالعه به صورت تصادفی در دو گروه ۱۰۹ نفری تحت آموزش گروهی (گروه مورد) و آموزش فردی قرار گرفتند. بلافاصله پس از آموزش تمایل شرکت کنندگان به استفاده از یکی از شیوه های آموزش داده شده مورد پرسش قرار گرفت. ۳ و ۶ ماه پس از آن نیز عملکرد آنان از نظر تداوم استفاده از شیوه های انتخاب شده بررسی شد. اطلاعات به دست آمده با استفاده از آزمون کای دو مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته ها: گروه مورد به طور معنی داری بیش از گروه شاهد به تغییر شیوه پیشگیری از بارداری خود از روش طبیعی به یکی از روش های آموزش داده شده تمایل نشان دادند (۸۹/۱ درصد در مقابل ۶۹/۱ درصد با $P < 0/05$). نتایج بررسی ۳ و ۶ ماه پس از آموزش نیز نشان داد در هر دو زمان، میزان استفاده از شیوه های پیشگیری از بارداری (به جز روش طبیعی) در گروه مورد بیش از گروه شاهد بود (۵۸/۲ درصد و ۷۲/۷ درصد در مقابل ۵۰ درصد و ۵۶/۴ درصد)، اما این تفاوت از نظر آماری معنی دار نبود.

نتیجه گیری: از آنجایی که تفاوت آماری معنی داری در اثربخشی دو شیوه آموزشی بر تداوم تغییر رفتار ایجاد شده در واحدهای مورد پژوهش مشاهده نشد، پیشنهاد می شود به منظور ارتقاء و حفظ عملکرد تنظیم خانواده زنان و ثبات آن از شیوه آموزش گروهی استفاده شود.

کلیدواژه ها: آموزش گروهی - آموزش فردی - تنظیم خانواده

آسیه السادات بنی عقیل

کارشناس ارشد مامایی و عضو هیأت علمی دانشگاه علوم

پزشکی گرگان

حمیرا خدام

کارشناس ارشد پرستاری و عضو هیأت علمی دانشگاه علوم

پزشکی گرگان

نویسنده مسؤول: آسیه السادات بنی عقیل

پست الکترونیکی: a_baniaghil@yahoo.com

نشانی: گرگان، دانشکده پرستاری و مامایی بویه گرگان

تلفن: ۲۰-۴۴۳۰۳۱۱ و نمابر: ۰۱۷۱-۴۴۲۵۱۷۱

وصول مقاله: ۸۴/۱/۲۹

اصلاح نهایی: ۸۴/۴/۱۵

پذیرش مقاله: ۸۴/۵/۱

مقدمه

رشد شتابان و عنان گسیخته جمعیت جهان به عنوان بزرگ ترین مانع در راه توسعه اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی کشورها مطرح است و رسیدن به یک جمعیت متناسب و ایجاد تعادل در پراکندگی جمعیت در استفاده از منابع حیاتی، هوا، آب، جنگل، زمین های کشاورزی و محیط زیست جزء لاینفک برنامه ریزی هر کشوری است (۱). مسأله کنترل جمعیت در ایران نیز مانند بسیاری از کشورهای جهان از اهمیت به سزایی برخوردار است چرا که نرخ رشد در کشور ما ۱/۴ درصد است و اگر در همین حد باقی بماند در ۲۵ سال آینده جمعیت کشور ما دو برابر خواهد شد که با توجه محدودیت و امکانات موجود در تأمین نیازهای این جمعیت در حال رشد بروز عوارضی چون بی سوادی، فقر، آلودگی هوا، بدی وضعیت سلامت مادران و مرگ و میر نوزادی اجتناب ناپذیر خواهد بود (۲). بررسی های متوالی انجام شده در کشور ما از سال ۱۳۶۸ به بعد، نشانه افزایش میزان استفاده از روش های پیشگیری مدرن است، مطمئناً این تغییر مرهون افزایش آگاهی خانواده ها در زمینه محدود کردن تعداد

فرزندان است ولی علی رغم این موفقیت هنوز آمار حاملگی های ناخواسته در کل کشور ۲۴/۴ است (۲).

زمانی تصور می شد علت این مشکل کمبود وسایل پیشگیری از بارداری مناسب است در حالی که تحقیقات انجام شده نشان داد که تحدید موالید و کنترل جمعیت تنها با دسترسی افراد به وسایل پیشگیری از بارداری تحقق نمی یابد. چنانچه تخمین زده شده که ۱۵۰-۱۲۰ میلیون زن در جهان اطلاعات کافی در مورد چگونگی استفاده از وسایل پیشگیری از بارداری ندارند و در بسیاری از کشورهای در حال توسعه علی رغم این که ممکن است مردم قرص و آلودی و... را بشناسند، اما آگاهی آنان در مورد نحوه به کارگیری آنها بسیار اندک و سطحی است (۳). تجربه همه کشورهای موفق در کنترل جمعیت نشان می دهد بهترین انگیزه برای کنترل موالید تمایل زوجین به بهبود استانداردهای زندگی (۴) و دخالت دادن آنان در انجام فعالیت های مرتبط با سلامت از طریق آموزش است. مسلماً انتخاب شیوه آموزشی مناسب در میزان یادگیری و رغبت آنان برای تغییر رفتارهای مرتبط با سلامت نقش به سزایی دارد. گرچه تمام استراتژی های